

Arkivsak:

Arkivkode:

Saksbeh: Tone Thorsen

Saksgang:

Helse – og sosialkomiteen

Eldrerådet

Rådet for funksjonshemmede

Bydelsutvalget

Møtedato:

10.09.2014

15.09.2014

16.09.2014

25.09.2014

**OMLEGGING AV ORDNINGEN MED PRAKTISK BISTAND TIL
DAGLIGVAREHANDEL I BYDEL GRÜNERLØKKA – OVERSENDT SAK FRA HELSE-
OG SOSIALKOMITEEN**

Behandling i Helse- og sosialkomiteen:

Vedlegg:

1. Brev fra Kjell Johansen kj1001@online.no datert 18.8. *Hjelp til eldre i bydelen.*
2. Brev fra EST datert 1.9. *Tildelingspraksis – praktisk bistand til handling av matvarer.*

Bakgrunn:

Administrasjonen ønsker å gi helse- og sosialkomiteen en skriftlig orientering på bakgrunn av den siste tidens fokus i media rundt bydelens omlegging av hjemmetjenestens praktiske bistand til hjelp av dagligvarehandling.

Hvorfor endring?

Bydelens ledelse har et kontinuerlig fokus på hvordan tjenesten kan effektiviseres, ikke nødvendigvis for å spare penger, men for å sikre at tjenestens eksisterende ressurser styres mot de av våre innbyggere som trenger det mest. Det «snues mange steiner», gjør vi noe som andre aktører kan ivareta like godt? Hvilke grep kan tas som sikrer fortsatt hjelp til bydelens innbyggere, men hvor andre kan yte tjenesten slik at hjemmetjenestens ansatte frigjøres til mer helserettet bistand? I dette utviklingsarbeidet er det naturlig å se hva andre bydeler gjør. Kan noe læres evt. kopieres? I den sammenheng ble det kjent at bydel Grünerløkka er en av de siste bydelene i Oslo som fortsatt i stort omfang bistår med fysisk handling til bydelens eldre og funksjonshemmede, mens andre bydeler for lengst har overlatt dette til andre private aktører.

Det er i tillegg et poeng at avdelingen som yter denne tjenesten i dag har slitt med høyt sykefravær grunnet muskel- og skjelettplager som kommer av fysiske belastninger i arbeidshverdagen. Arbeidsgiver har en plikt til å tilrettelegge. Ved å kunne redusere antall handleoppdrag med tunge løft i mange bygårder uten heis, vil dette være med på å lette arbeidssituasjonen for våre ansatte. Omleggingen kan derfor også sees som et positivt HMS-tiltak. Sykefraværet har i perioder vært opp mot 20 %, før dette tiltaket ble iverksatt.

Hva består omleggingen av?

Bydelen har sluttet ukritisk å yte praktisk bistand til dagligvarehandel for alle, og i stedet gjort en omlegging hvor de som klarer det nå bestiller varer selv og får dem levert på døra av en privat, ekstern leverandør.

Før omleggingen hadde bydelen 90 vedtak om fysisk handling utført av kommunalt ansatte hjemmehjelpere. Etter hvert som vedtak om praktisk bistand til dagligvarehandling nå utløper, underlegges hver sak en revurdering og ny individuell vurdering:

1. Kan vedkommende selv utføre dagligvarehandling? Særlig i nye saker vurderes det om bruker har et læringspotensial i selv å mestre handling. Da gis det følgebistand som et ledd i en satsing på hverdagsmestring/rehabilitering, med det mål at bruker etter hvert klarer dette uten bistand.
2. Kan vedkommende selv bestille og motta varer fra en privat leverandør?
3. Kan vedkommende delta i ordningen dersom de får bistand til å bestille og motta varer fra en privat leverandør/hjelp.
4. Må bruker fortsatt ha hjelp til fysisk bistand utført av vår hjemmehjelpstjeneste?

Det er viktig å understreke at bydelen sikrer at alle har mat hjemme uansett ordning. Ved utskrivning fra sykehus, ytes det bistand til dagligvarehandel slik at bruker i «sårbare situasjoner» er sikret tilgang på nødvendig mat ved hjemkomst.

Revurderingen nedfelles skriftlig i vedtaksform og med ordinær klageadgang til fylkesmann.

De langt fleste bestiller nå sine varer telefonisk eller via nettet og får varene levert fra ekstern leverandør, men det er viktig å presisere at det fortsatt gjøres unntak ift. aktuell brukers funksjonsnivå og livssituasjon.

Bydelen har hittil mottatt kun 2 klager, som nå er under behandling.

En dyrere ordning for den enkelte bruker?

All praktisk bistand har en timepris som er inntektsbasert, noe som innebærer at brukerne betalte forskjellig i tidlige ordning. De som nå ikke lenger mottar hjelp til fysisk handling betaler selvsagt ikke lenger til bydelen. Bydelen har formidlet en oversikt over ulike firmaer som i tillegg til kontaktinfo gir følgende prisinformasjon:

Firma	Betalingsmåte	Leveringstillegg	Minstebeløp ved bestilling
MATleveranser	Faktura, kort, avtalegiro	Kr 75	ingen
Rett hjem	Faktura	Fra kr 45-124 utfra avstand	Kr 600
Joker St.Jørgensvei	Faktura	Fra kr 79 -129 utfra avstand	Kr 500
Bunnpris Bygdøy	Faktura	Kr 98	Ingen

Aftenposten har i sin oppfølgingsartikkel gjort sammenligninger mellom "vanlig butikk" (Rema1000, Joker, Ica) på noen enkelte varer som viser at "hjemkjøringsbutikkene" ligger over i pris på de utvalgte varene.

Etter dette har firmaet Kolonial.no markedsført at de er konkurransedyktige med de ”vanlige butikkene” i Aftenpostens test og ber om å bli markedsført blant byens eldre. Kolonial.no er nå blitt føyd til i listen som distribueres av bydelen.

EST har i tillegg sendt en oppfordring til alle bydelene om sammen eller hver for seg å forsøke å få til gunstige leverandøravtaler (se vedlegg 2).

Juridiske vurderinger

Helse- og sosialombudet i Oslo har stilt spørsmålstegn ved om omleggingen er i tråd med gjeldende helse- og omsorgslovgivning. Etter bydelens vurdering er lovkravene ivaretatt i og med at søknadskontoret foretar en individuell vurdering og sikrer gjennom den at alle etter omleggingen har tilgang til mat. Praktisk bistand til dagligvarehandel er fortsatt en tjeneste som ytes, men den er nå underlagt en strengere vurdering enn tidligere for de som kan bruke andre alternativer. De juridiske vurderinger knyttet til denne omleggingen vil i så fall ha betydning for hele Oslo kommune og vil blant annet bli prøvd gjennom klagesaksbehandling hos Fylkesmannen.

Eldrebyrådens vurdering

Byråden har blitt bedt om en kommentar ift bydelens praktisering og har gitt følgende støttende kommentar:

«Befolkningen blir stadig eldre. Det er et mål for byrådet at eldre skal kunne leve selvstendig og bo hjemme hele livet eller så lenge som mulig, slik de aller fleste ønsker. For å realisere dette må også tjenestene våre være i stadig utvikling.

For den omtalte bydelen har jeg forstått at de langt fleste nå bestiller sine varer telefonisk eller via internett og får varene levert fra eksternt leverandør. Dette blir mer og mer vanlig for dagligvarer blant alle deler av befolkningen, også de unge, slik det allerede er i dag ved for eksempel kjøp av elektriske produkter. Jeg har vært på nettsidene til noen av de leverandørene som bydelen anbefalte, og de gir en god produktoversikt. Hos enkelte kan man til og med melde om man har flasker til pant som leverandøren tar med seg tilbake etter å ha levert bestillingen. Noen har fri frakt hvis man handler over en gitt sum. Innkjøpene blir ikke så mye dyrere, hvis man planlegger riktig. Brukerne står selvfølgelig også fritt til å bruke andre leverandører.

Det er likevel viktig for meg som eldrebyråd å presisere at alle brukere selvfølgelig vil få en individuell vurdering, slik også bydelen har presisert. Man blir ikke overlatt til seg selv. Hvis man ikke er i stand til å ringe inn bestilling, bruke pc og internett, eller ta i mot varene, gis det bistand til dette. Det gjøres unntak i forhold til den aktuelle brukers funksjonsnivå og livssituasjon. Dersom brukere har et læringspotensial i selv å mestre handling, gis det følgebistand som et ledd i hverdagsmestring/rehabilitering. Dette går i så fall fram av vedtaket. Det er også adgang til å klage på vedtaket. Søknadskontoret og hjemmetjenesten kan revurdere enkelttilfeller.

Dersom vedtaket innebærer aktivitet, det vil si at man skal gå til butikken sammen med en hjelper, vil ikke dette bli berørt av de nye ordningene for vanlig handling.

Videre arbeid

I ettertid ser vi at et informasjonsbrev som gikk ut til brukerne i forbindelse med revurderingene kunne vært formulert annerledes. Bydelen går nå ut til brukere og informerer dem i forkant av revurderingene før vedtak om handling iverksettes. Dette for å trygge de brukerne som berøres av omleggingen. Søknadskontoret i bydel Grünerløkka vil i tillegg løfte saken inn i et felles fagnettverk med de andre bydelene for å utvikle felles kriterier, rutiner og eventuelle felles avtaler med private leverandører.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak:

Saken tas til orientering

Det ble først votert over hvorvidt saken skulle gå videre til AU/BU med uttalelse fra komiteen. Dette ble vedtatt mot 2 (1H og 1R).

Forslag fra H:

Helse- og sosialkomiteen (HSK) støtter omleggingen av ordningen med praktisk bistand til dagligvarehandel i Bydel Grünerløkka Hjemmetjenesten slik den er beskrevet i sakspapirene. For å sikre brukerne et best mulig og riktig tilbud ber HSK om at følgende gjøres i tillegg:

1. Siden dette er en ny ordning ber HSK om at vedtakene der brukere har mistet praktisk bistand til dagligvarehandel gjennomgås og dobbeltsikres, også i forhold til nye erfaringer, slik at de brukere som har behov for praktisk bistand får dette dekket.
2. Bydelen bes om å følge opp innspill i brev fra EST 1.9.2014 om enten alene eller i samarbeid med andre bydeler kanskje inngå samarbeidsavtaler med butikker i nærmiljøet eller finne frem til andre egnede ordninger. Her vil HSK legge til at det å sikre at prisnivået på varene ligger på normalen er vel så viktig som eventuelle hjemkjøringsgebyrer. Videre bes bydelen, gjerne sammen med andre bydeler, henstille til kommunen sentralt om også å se på dette.
3. Videre bes bydelen også følge opp innspillet i samme brev om at bydelen enten alene eller i samarbeid med andre bydeler kan finne frem til ordninger for samordnet hjemkjøring og kanskje også bestilling. Kanskje kan en på bakgrunn av bestilling mandag og/eller torsdag forestå utkjøring tirsdag og fredag. Utkjøringen kan alternativt utføres av frivillige, f.eks. gjennom bydelens frivillighetssentral. Hvis bydelen gjennomfører en slik ordning er det naturlig at brukerne betaler for dette etter gjeldende regelverk.
4. HSK ber om en kort status på gjennomføringen av ordningen og ovennevnte tiltak om seks måneder fra d.d.

Forslag fra A:

Helse- og sosialkomiteen er for effektivisering av innkjøpstjenesten, men ikke slik at dette skal belastes praktisk og økonomisk den enkelte bruker. Vi mener ikke at omleggingen slik den fremstilles nå er den beste løsningen for brukerne, og er spesielt usikre i forhold til kutt i eksisterende vedtak, økte kostnader og en sikkerhet for at alle behov ivaretas.

Forslag fra V:

Helse- og sosialkomiteen ber Bydelsutvalget behandle saken, men ønsker at utvalget finner en løsning som ikke medfører ekstraomkostninger for dem som trenger assistanse til å få handlet dagligvarer.

Forslag fra R:

Omleggingen av ordningen reverseres. Det vil si at det avsettes ressurser til at de som har behov for hjelp til dagligvareinnkjøp, får tilbud om dette av Bydelens Hjemmetjeneste.

Forslag fra F:

Helse- og sosialkomiteen (HSK) støtter ikke et ukritisk og ulovlige brudd på forskrift fra bystyret 2008, med å fjerne ordningen med praktisk bistand til dagligvarehandel i Bydel Grünerløkka Hjemmetjenesten!

Administrasjonen må følge forskriften og sikre alle brukerne praktisk bistand til dagligvarehandel! Administrasjonen pålegges å sende et nytt brev til brukerne hvor man gir tydelig beskjed om at man nå har revurdert saken og at man gjeninnfører praktisk bistand til dagligvarehandel. Brevet anbefales i tillegg å inneholde at man nå vil få et nytt vedtak hvor dagligvarehandel inngår! Helse- og Sosialkomiteen ber administrasjonen følge forskriften og ivareta brukerne på en forsvarlig måte!

Helse- og Sosialkomiteen ber administrasjonen innarbeide anonymisert alle enkeltvedtak, eller full oversikt over antall timer sammen med antall brukere i sitt budsjettforslag allerede fra 2015. Slik at politikerne får best mulig oversikt og får mulighet til å vedta et tilnærmet realistisk budsjett hvert år!

Voteringsorden for uttalelsen:

Først ble det stemt over bydelsdirektørens forslag, deretter ble det stemt over Hs forslag, deretter ble det stemt over As forslag, deretter ble det stemt over Rs forslag, deretter ble det stemt over Fs forslag punkt 1-3. De andre forslagene nådde ikke opp og A og Vs forslag ble deretter satt opp mot hverandre. Til slutt ble det stemt over Fs forslag punkt 4.

Votering:

Bydelsdirektørens forslag falt med 0 stemmer

Høyres forslag falt med 1(H) mot 7 (2A, 1V, 1MDG, 1SV, 1F, 1R)

As forslag falt med 3 (2A, 1SV) mot 5 (1H, 1F, 1MDG, 1V, 1R)

Vs forslag falt med 2 (1 MDG, 1V) mot 6 (1H, 1F, 2A, 1SV, 1MDG)

Rs forslag falt med 1 (R) mot 7 (2A, 1H, 1V, 1SV, 1MDG, 1F)

Fs forslag punkter 1-3 falt med 1 (F) mot 7 (2A, 1H, 1V, 1SV, 1MDG, 1R)

Venstres forslag falt med 3 (1V, 1F, 1H) mot 5 (1MDG, 2A, 1SV, 1R) for As forslag som er vedtatt.

Fs forslag punkt 4 falt med 3 (1F, 1R, 1MDG) mot 5 (2A, 1SV, 1V, 1H)

Vedtak:

Helse- og sosialkomiteen er for effektivisering av innkjøpstjenesten, men ikke slik at dette skal belastes praktisk og økonomisk den enkelte bruker. Vi mener ikke at omleggingen slik den fremstilles nå er den beste løsningen for brukerne, og er spesielt usikre i forhold til kutt i eksisterende vedtak, økte kostnader og en sikkerhet for at alle behov ivaretas.

Stemmeforklaring fra Rødt:

Rødt var mot både Venstres og Arbeiderpartiets forslag, men avstemningen ble avholdt slik at Rødt ikke fikk markert dette.

Behandling i Rådet for funksjonshemmede:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Vedtak:

Saken tatt til orientering.

Behandling i Eldrerådet:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Vedtak:

Saken tatt til orientering.